

**Kommunikasjon mellom voksne og barn
om bekymringer og om seksuelle overgrep**

Hvorfor skal vi snakke med barna?

- 1: Avdekke for å kunne beskytte*
  - 2: Hjelp til forståelse og bearbeiding av følelser*
  - 3: Forebygging*
-

Eksempel fra ”Rammeplanen for barnehager”
Punkt 1 om Livsmestring og helse, 4.avsnitt:

Gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å observere og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages.

Hvem kan snakke med barn om mistanker og om krenkelseser?

"Most never disclose abuse, because they were never asked."

De fleste seksuelle overgrep blir kjent ved

- at andre enn barnet tar initiativ til avdekking
- årvåkenhet og initiativ fra en person utenfor overgrepssrelasjonen

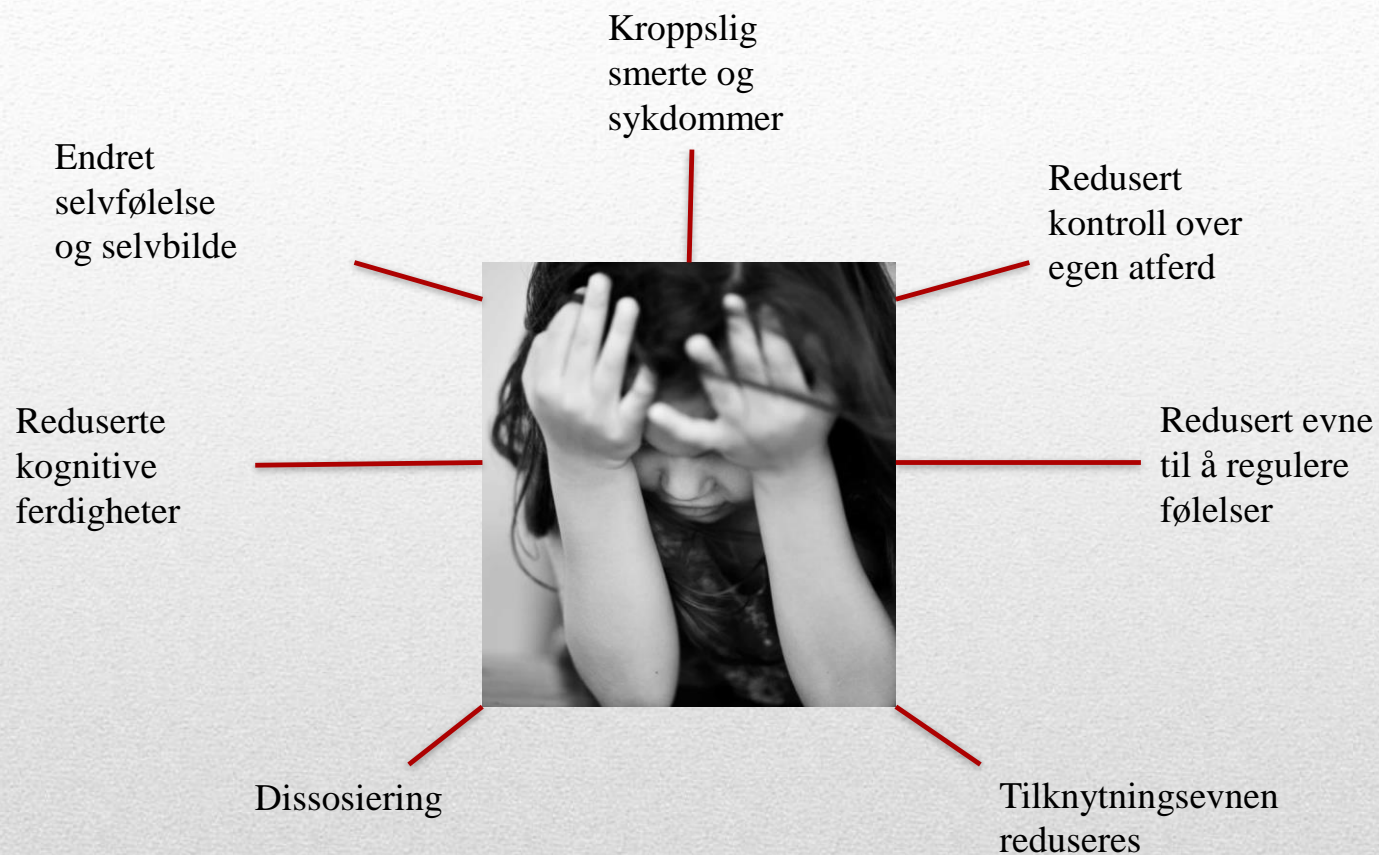
BRYT fortielsen av seksuelle overgrep

- Fortellinger om krenkelseser
- Aggressiv eller seksualisert atferd
- Lek
- Mimikk
- Kroppslige reaksjoner
- Blikk
- Bevegelser
- Tonefall
- Stemmevolum
- Motorikk
- Stemningsleie
- Nærhet-distanse
- Osv:.....

Barn har hundre språk

Barn har hundre språk

MANGLER ORD

I dag er jeg så mitut
at alle ord er krå
og sorgen min er svalør
og ingen bjus er på

så står jeg der alene
i sar og krå og blø
og tenker hjudne tanker
om alt som er så flø

så kommer du med grorir
og åpne, mjuke slær
og sier: ”Hei, du fori”
og jeg blir sys og jær

og sammen går vi sjøso
og finner hjertmisor
for sånt er hjelp bestandig
når sorgen mangler ord

Maja Michelsen @majmich

Utfordring 1: Å gi utsatte barn en stemme

6

*"For what you see and hear
depends a good deal on
where you are standing:
it also depends on
what sort of person you are"*

C.S.Lewis i "The Chronicles of Narnia"
<https://vimeo.com/214629140>

Utfordring 2: Å kommunisere på barns premisser

7

1. Formelle samtaler (politi, barnevern)
2. Samtaleterapi

1. Gruppesamlinger om kropp, grenser, hemmeligheter, lov/ikke lov, "si fra".
2. Tematisere krenkelser i rutinemessige samtaler med alle barna
3. Planlagte samtaler med et barn om bekymring / mistanker
4. Uplanlagte / spontane samtaler pga barnets initiativ eller en hendelse som oppstår

Ulike typer samtaler

Grenser

Hvem
bestemmer

Kroppen er min!

Hemmeligheter

Si det til noen

3. Samtaleverktøy for barnegrupper

- Fire samlinger fire uker etter hverandre. Temaene tas deretter opp ett for ett i samlinger utover året.
  - Samlingene ledes av to pedagoger
  - Hver samling består av tre deler:
    - a) Samtale om tema i barnegruppen (ca. 20 min, flexi etter barnas engasjement)
    - b) Felles aktivitet som utdyper tema (forming, rollelek, spill, musikklek)
    - c) Felles måltid
  - De to pedagogene er sammen med barna fra oppstart av gruppesamling til og med påkledning i garderoben før utetid.
-

Hovedmålsettinger med *Kroppen er min!*

Å styrke barnas begrepsapparat, selvfølelse, egenverd, og respekt for egne og andres identitet, kropp og grenser.

Å styrke mulighetene for avdekking av krenkelses, omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep mot barn.

Å forebygge krenkelses, omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep ved at barna lærer å respektere andres kropp og grenser.

---

4. Tema som del av rutinemessige samtaler

Trakt-prinsippet: fra generelle til spesifikke tema, for eks.:

Fortell litt om familiemedlemmene: Hvem er du mest sammen med?

Fortell om hvem du pleier å besøke.
Fortell om vennene dine og hva dere pleier å gjøre når dere er sammen?

Fortell om hvordan du har det hjemme. Hva pleier dere å gjøre? Hva liker du best? Er det noe du ikke liker?

Spesifikke spørsmål om det er noe hjemme/på besøk / med venner som ikke er greit, ekkelt, som du blir redd av...

- **Benevn de konkrete hendelsene**

- I går da jeg hjalp deg på do- da gråt du fordi du var så sår der du bæsjer. Hvordan ble det sånn? Hva skjedde? Pleier du å ha vondt der?
- Jeg ser på de merkene du har på armene dine. Hvordan fikk du de?
- Mamma fortalte at.....

- **Følg opp det barnet sier**

- Fortell meg mer om det.
- Vis meg hvordan....
- Gjenta det konkrete barnet sier: ”Å ja, pappa lugga deg og dro deg så hardt i håret” og vent på fortsettelse. Hvis ikke det kommer, prøv med nysgjerrighet
- Når barnet avleder, følg med barnet en stund for så å komme tilbake til tema
- ”Jeg vet ikke.” ”Jeg husker ikke.” – anerkjenn og gjør avtale om ny samtale
- Oppsummering (-er) av det konkrete som er sagt

5. Planlagt samtale pga bekymring

- Håndteringen avhenger av sammenhengen dere er i
  - a) sammen med andre barn:
    - Gi positiv bekreftelse Eks.: ”Så fint at du forteller meg dette”
    - Forsikre barnet om at dere skal snakke om det etter samlingen/måltidet eller lignende. Gjør avtale med nærmeste leder, slik at denne vet at dette skal skje
  - b) alene med barnet:
    - Gi positiv bekreftelse Eks.: ”Så fint at du forteller meg dette”
    - Fortsett som foreslått under punkt 3. Planlagt samtale ved bekymring

6. Spontane utsagn fra barnet

Din respons når barn forteller

- Gi positiv bekreftelse Eks.: ”Så fint at du forteller meg dette”
- Vær oppmerksom på hvordan barnet har det, og møt barnets følelsesmessige behov der-og-da
Eks.: trøst ved tristhet/gråt, roe barnet ved uro
- Spør om barnet har fortalt det til noen andre og eventuelt om hva som skjedde da.
- Vis at du som voksen tar ansvar for det som skal skje videre:
Eks.: Fortell at du vil snakke med de andre voksne for å finne ut av hvordan dere kan hjelpe barnet.
- Forsikre deg om at barnet er klar for å gå tilbake til barnegruppa, før du går fra det.

NB! Vær obs på regulering av egne følelsesmessige reaksjoner

Umiddelbart etter samtalen

- Følg **Handlingsplanen ved bekymring:**
  - Informer nærmeste leder evt. styrer
  - **Dokumentér** det som skjedde og ble sagt
  - Leder/styrer ringer barnevern/politi/andre for å **drøfte situasjonen** (nb! barnets sikkerhet)
  - Velg framgangsmåte etter drøftingen:
Melde, evt. til hvem? Informere foreldre? Avvente? Videre kommunikasjon med barnet?
-

<https://player.vimeo.com/video/255885668?title=0&byline=0&portrait=0>

Bekymring for Maja 5 år

Fra snakkemedbarn.no

<https://player.vimeo.com/video/255883553?portrait=0>

Barn og voksen i samtale

Fra snakke-medbarn.no

Det er ikke noe jeg egentlig ønsker og jeg vet at det kan være vondt å snakke om, og derfor er det jo viktig at jeg spør deg. Har du lyst til å snakke litt med meg om hvordan det er hjemme? Eller skal vi vente litt?

Vet du hvorfor du er her sammen med meg i dag, Ole?

En hund? Så fint. Har du hund hjemme?

Øv deg med snakke-simulator
På snakkemedbarn.no

- Hva hvis barnet går hjem og forteller foreldrene om samtalen? Skal du pålegge hemmeligholdelse? Hvordan kan du forberede deg på reaksjoner fra foreldrene?
- Hva hvis barnet sier at du ikke må fortelle videre til noen, spesielt ikke til foreldrene? Hva sier du?

Dilemmaer krever forberedelse

20

- Hva hvis din leder eller samarbeidspartnerne (barnevern el. andre) vil ”legge ballen dø”, og du er har lovet barnet hjelp/ er dypt uenig?
- Hva hvis det ikke er mulig å gjøre noe for å hjelpe barnet på kort sikt? Eks.: Du må sende barnet hjem, selv om det nettopp har fortalt om vold, overgrep eller annen voksenatferd som skremmer barnet.

Dilemmaer krever forberedelse

21